

Publicerad enbart på lakartidningen.se

16 maj 2008

Videoarkiv för säkrare kirurgi

LARS-GÖRAN LARSSON, ÖVERLÄKARE VID KIRURGISKA KLINIKEN, UNIVERSITETSSJUKHUSET ÖREBRO

Videoinspelning av ingrepp kan vara ett effektivt sätt att fånga upp operationstekniska riskmoment och komplikationer. Genom filmerna kan andra ta del av kollegors dyrköpta erfarenheter. Det skriver Lars-Göran Larsson, som presenterar det Internetbaserade videoarkivet vid kirurgiska kliniken i Örebro – ett arkiv som lakartidningen.se länkar till (se Webbteve i vänstermarginalen).

Ett Internetbaserat videoarkiv vid kirurgiska kliniken i Örebro har sedan introduktionen 2005 snabbt blivit en mycket uppskattad webbplats. Årligen besöks den av ca 40 000 personer och filmerna spelas upp ca 140 000 gånger.

Initialt speglade videoarkivet den minimalinvasiva kirurgin. Besökare kunde ta del av intressanta operationsfynd, operationstekniska riskmoment, komplikationer och operationstekniska tips. Via arkivet kunde kunskapen snabbt och enkelt spridas till kollegor.

Arkivet har expanderat och innehåller i dag filmer för sjuksköterskestuderande, sjuksköterskor och operationssjuksköterskor, liksom för läkarstuderande och kirurger under utbildning och redan klara kirurgspecialister. Det finns även en del filmer om kirurgia minor, av intresse för allmänläkare, och information som vänder sig till patienter som ska genomgå eller har genomgått olika typer av kirurgiska ingrepp.

Videoarkivet för säkrare kirurgi

Det Internetbaserade videoarkivet har vuxit fram ur en videoinspelningsrutin som vi praktiserat sedan 1995, då vi började dokumentera all vår laparoskopiska kirurgi på video. Det har gjort att vi har kunnat fånga upp operationstekniska riskmoment ([mms://www1.orebroll.se/kir/riskop01.wmv](http://www1.orebroll.se/kir/riskop01.wmv)) och komplikationer ([mms://www1.orebroll.se/kir/kolskada02.wmv](http://www1.orebroll.se/kir/kolskada02.wmv)) på ett effektivt sätt. Dessa videosekvenser har sedan presenterats med kommentarer på videoarkivet, åtkomliga för alla med intresse för denna typ av kirurgi. Via ett veckobrev informeras dessutom medlemmar i SIKT (Svensk förening för innovativ kirurgisk teknologi) om intressant material.

Ett konkret exempel på en typ av kirurgi som just nu genomgår en närmast explosionsartad utveckling är obesitaskirurgin. Man räknar med att behöva operera ca 15 000 patienter årligen jämfört med nuvarande ca 2 000. Kirurgin görs allt oftare med laparoskopisk teknik och många kirurgkliniker står inför en utmanande situ-

ation där det gäller att introducera en ny teknik på ett säkert sätt. Videoarkivet kan bidra till att öka säkerheten under den första fasen av kirurgernas inlärningskurva vid detta ingrepp, genom att uppmärksamma olika fallgröpar.

De senaste åren har vi på försök även spelat in konversationen mellan operatör och assistent, vilket ger möjlighet att analysera hur teamet resonerat vid operationstekniskt komplicerade moment. Ibland inträffar komplikationer under operationer som kan vara svåra att förstå, men där ljudupptagningen bringar klarhet i varför misstagen skedde. Film- och ljudupptagningsrutinen ökar koncentrationen och fokus på operationen.

Operationsregister kontra videoarkivet

Flera nationella kirurgiska register har introducerats på senare år, bl a GallRiks och Soreg (Scandinavian obesity surgery registry). Dessa register kommer att vara utmärkta kunskapskällor för att beskriva hur gall- och överviktskirurgin bedrivs i Sverige. De kommer även att ge information om hur många och vilka komplikationer som inträffar. Det finns sammantaget stora vinster med dessa register.

En stor skillnad mellan registerinformationen och videodokumentationen är dock att registren endast kan konstatera att komplikationer sker, medan videoarkivets information visar varför komplikationerna sker och hur man bäst kan undvika att hamna i operationstekniska fallgröpar. Detta är en av anledningarna till att filmerna på videoarkivet rönt så stor uppskattning.

Det har blivit vanligare att kollegor vid andra kliniker skickar intressanta videofilmer till oss. De bearbetas, avidentifieras och presenteras på videoarkivet. På så sätt efterliknas flygindustrins icke bestraffande rapporteringsrutin och man når på ett effektivt sätt ut med informationen till den kirurgiska målgruppen.

Medikolegala aspekter

Medikolegalt är all bild- och videodokumentation att

betrakta som journalhandlingar. Hälften av kirurgkliniker i Sverige videodokumenterar sin minimalinvasiva kirurgi. Vid ett symposium under kirurgveckan i Örebro 2006 angav flera kollegor att de var tveksamma till videoinspelningsrutinen pga "risken" att filmerna skulle användas som bevismaterial vid rättsliga processer. Att så sker visar ett ärende i HSAN (3107/04) [1], då en kirurg tilldelades en varning för felaktig operationsteknik sedan nämnden granskat insänd operationsvideo. Vid kirurgiska kliniken i Örebro är vi övertygade om att informations spridning utan risk för bestraffning via videoarkivet skulle gynna våra patienter, då det når en bred målgrupp av kirurger och resulterar i en säkrare kirurgi.

Det är en styrka för de kliniker som använder videoinspelning att kunna visa på hur det faktiskt såg ut i operationssåret. Har en komplikation uppstått pga att operationstekniken varit undermålig måste detta korrigeras med förbättrad internutbildning vid kliniken. Ingen kirurg gör ju medvetet sina patienter illa. Videofilmerna kan också användas för att få en "second opinion" från specialister vid andra sjukhus. Vi har utnyttjat den möjligheten för patienter som råkat ut för operationsrelaterade komplikationer. Patienterna har uppskattat detta och varit mycket nöjda med vetskapen om att vi tagit det inträffade på största allvar och utnyttjat möjligheten att sprida erfarenheten till andra kollegor.

Patientinformationen på videoarkivet

Patientinformationen på webbplatsen används rutinemässigt i det kliniska arbetet. Fördelarna med Internetbaserad patientinformation är många. Den kan bli lätt uppdateras, den är tidsbesparande för patient och vårdgivare och ger garanterat likformig information. En väl förberedd och välinformerad patient är mer tillfredsställd med vården, mindre orolig och ångestfylld och får ett snabbare rehabiliteringsförlopp och kortare sjukskrivningstid.

Avslutning

Videoarkivet är ett exempel på en modern kirurgisk webbplats framvuxen ur den kliniska vardagen, skapad av och för kliniker med målsättningen att snabbt, effektivt och enkelt sprida kirurgisk kunskap till kollegor. Förhoppningsvis leder detta till bättre utbildning/fortbildning, säkrare kirurgi och en ökad trygghet för våra patienter. Tekniken är så enkel och resultatet så uppskattat att vi hoppas att andra specialiteter kan starta liknande videoarkiv inom sina områden.

REFERENSER

1. Felaktig operationsteknik orsakade ung kvinna en svår gallgångsskada. Läkartidningen. 2005;16:1256.